GŁOS POMORSKI

Nr. 53 — Rok 4. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 200.000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji **3.400.000,** w agenturach miejscowych miesięcznie **3 600 000** mkp., przez pocztę przy zamowieniu przez ekspedycję naszą **3 686.000** mkp., wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie **3 886 000** mkp. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 5.000.000 mkp., za granicę 6500 000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 18,— fr., (z wysyłką co 2-gi dzień 14 fr.) do Anglji 5 shillingów, do Stanów Zjednoczonych 80 cent. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strejki, przeszkody techniczne i. t. d. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Spółek Zarobk., Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz, P. K. K. P. Grudziądz — Konto czekowe: **Gdańsk nr 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności, Oddział w Poznaniu nr. **201193**. Miejsce płatności wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w dziale ogłoszeniowym na stronie 8-łamowej 125.000 mk. w dziale reklamowym na stronie 1-3 łam. przed tekstem 700.000 mk., wsród tekstu 500.000 mk., za tekstem 400.000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla Niemiec dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki są natychmiast płatne**, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecone przed dniem zmiany cen — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialności i za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem.
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz. 11-tej do 12-tej w południu.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz**, wtorek, dnia 4-go marca 1924. | Telefon nr. **50 i 51.**

ODEZWA
Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego.

Zapisy na akcje Banku Polskiego, przyjmowane przez wszystkie Oddziały Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej przy pomocy kilkudziesięciu banków polskich wraz oddziałami oraz licznych spółdzielni kredytowych trwają już od miesiąca. W okresie tym rząd stworzył zasadnicze warunki dla uzdrowienia obiegu pieniężnego, zrzekając się w drodzę ustawodawczej dalszego druku marek na potrzeby Skarbu i oddając nadzór nad polityką m isyjną i kredytową P. K. K. P. w ręce utworzonej w tym celu Rady Nadzorczej, złożonej z czynników społecznych.

Wielka i rozstrzygająca walka o trwałą naprawę Skarbu, o uzdrowienie pieniądza polskiego rozpoczęta. Toczy ją całe państwo i społeczeństwo dla oparcia dalszego rozwoju swego gospodarstwa i bogactwa narodowego na zdrojowej i silnej podstawie, od której zależeć będzie zdrowie moralne, mocarstwowe stanowisko i szczęśliwa przyszłość narodu i państwa polskiego. O zwycięstwie rozstrzygnie wynik zapisów na akcje Banku Polskiego w ciągu najbliższych kilku tygodni.

Komitet organizacyjny, przywiązując wielką wagę do spopularyzowania sprawy Banku Polskiego w szerokich warstwach społeczeństwa, zwraca się z wezwaniem do wszystkich organizacyj obywateli polskich zarówno finansowych i zawodowych, jak i politycznych, społecznych, spółdzielczych, kulturalno-oświatowych, aby zechciały podjąć bezzwłocznie usilną propagandę w sprawie Banku Polskiego, w zakresie im dostępnym, nie czekając specjalnych w tym kierunku próśb ze strony Komitetu.

Musiemy zwyciężyć! Własnemi siłami musiemy zbudować własny, niezależny, mocny, przez nas samych ufundowany Bank Polski. Komitet Organizacyjny wzywa ponownie całe społeczeństwo do jaknajwiększego wysiłku woli i czynu zbiorowego.

Warszawa, dnia 29 lutego 1924 r.

KOMITET ORGANIZACYJNY BANKU POLSKIEGO

Stanisław Karpiński. Ks. Stanisław Adamski. Zygmunt Chrzanowski.
Dr. Jan Kanty Steczkowski. Dr. Franciszek Stefczyk.

Mac Donald za ogólnem porozumieniem z Francją.

Paryż 2. 3. (PAT.) Mac Donald wyznaje zasadę że ogólne porozumienie francusko-angielskie jest niezbędne dla przywrócenia porządku i zaufania w Europie. Bezpieczeństwo Francji konieczne dla utrzymania pokoju da się osiągnąć przez neutralizację i demilitaryzację niektórych terytorjów, nad którymi objęłaby kontrolę Liga Narodów. Dla tych przekonań dołączyć należy propozycję rzeczoznawców, dotyczace uregulowania sprawy odszkodowań i możliwości udziału Ameryki w tej sprawie. Według przypuszczeń francuskich kół politycznych, powyższe względy były podłożem pisma Mac Donalda do Poincarego. Koła te dodają że Francja nie dąży do żadnej aneksji, a pragnie jedynie gwarancji bezpieczeństwa dla kraju.

Francja uznaje, że ewentualna rola, jaką odegra Liga Narodów będzie pierwszorzędną, o ile nowe środki kontroli podjętej przez nią przyczynią się do wzmocnienia jej autorytetu moralnego.

Rząd francuski oczekuje z zaufaniem wyników pracy rzeczoznawców i będzie domagał się jedynie wypłacenia Francji 26 miljardów marek w złocie na odbudowę zniszczonych okolic i pokrycie wydatków na pensje wojskowe o ile długi międzysojusznicze będą anulowane. Panuje tu przypuszczenie, że odpowiedź Poincarego będzie zredagowana w powyższym duchu.

Międzynarodowa pożyczka dla Niemiec.

Paryż, 1. 3. (PAT.) Rzeczoznawcy zaproponowali podobno udzielenie Niemcom międzynarodowej pożyczki, której część byłaby zarezerwowana dla Francji część zaś stanowiłaby kapitał niemieckiego złota banku emisyjnego.

B. ambasador Paleologue o obecnej sytuacji w Rosji.

Paryż, 1. 3. (PAT.) Były francuski ambasador w Petersburgu Paleologue wygłosił wczoraj wykład o obecnej sytuacji w Rosji. Prelegent wyraził przekonanie że bolszewizm przeżywa obecnie niebezpieczny kryzys który może doprowadzić do katastrofy, jeżeli kapitaliści zagraniczni nie przyjdą sowietom z rychłą pomocą. Objawami zbliżającej się katastrofy są wybuchy nienawiści ludowej w stosunku do żydów.

Echa koncentracji wojsk na granicy Bułgarji.

Londyn (A. W.) W parlamencie londyńskim wielkie wrażenie wywołała wiadomość o rzekomej koncentracji wojsk jugosłowiańskich na granicy Bułgarji. Posłowie Partji Pracy zwrócili się do premjera z żądaniem sprawdzenia tych pogłosek. Gdyby pogłoski miały okazać się prawdziwe — stronnictwo prac winno wystąpić o natychmiastową interwencję w Lidze Narodów.

Karachan grozi Chinom.

Moskwa 2. 3. (A. W.) Przedstawiciel rządu sowieckiego w Chinach Karachan wystosował notę do ministra spraw zagranicznych Chin. W nocie Karachan zwraca uwagę rządu pekińskiego, że w sprawie kolei wschodnio-chińskiej bez zgody rządu SSSR — nie mogą być podjęte żadne jednostronne decyzje. Porządek rzeczy winien pozostać bez zmian, albowiem najdrobniejsze nawet zmiany mogłyby mieć bardzo poważne skutki dla Chin.

Tani tydzień od 29. II. do 6. III. 1924

Wszelkie towary o 20 do 30% zniżone!

Nadzwyczajna okazja taniego zakupu, gdyż firma

Szmechel i Rozner, Grudziądz, Wybickiego 2/4

sprzedaje bardzo tanio: [8177

wszelkie towary oraz ubiory damskie, męskie i dziecięce.

Zebranie organizacyjne
Grudziądzkiego Koła Chrześcijańskiej Demokracji

odbędzie się

w środę, 5 marca o godz. 7 wieczorem w hotelu Warszawskim.

Na porządku obrad między innemi:

Wybór 4 delegatów na niedzielny zjazd wojewódzki i inne ważne sprawy.

Liczny udział tylko członków bezwzględnie konieczny.

Zarząd Grudziądzkiego Koła Chrz. Dem.

W WIELKOPOLANCE

odbędzie się dziś wieczorem

« WIELKI WIECZÓR ARTYSTYCZNY »

na rzecz 8176

TYGODNIA INWALIDY WOJENNEGO

Występ znanych humorystów. — Początek o godz. 8-ej.

Przed Zjazdem
Chrześcijańskiej Domokarcij

Grudziądz, dnia 3 marca.

Zbliżając się do 9 marca, w którym to dniu odbędzie się Sejmik wojewódzki Chrześc. Demokracji, przypomnąć pragnę wszystkim, którzy należą do wyznawców naszego stronnictwa na Pomorzu, iż od dawna wyczekiwany zjazd ma bardzo wielkie zadanie do spełnienia, gdyż nietylko, że zajmie się sprawami organizacyjnemi, ile bardziej na podstawie spostrzeżeń z ogólnej taktyki stronnictwa, wykreśli wytyczne obowiązujące nas wszystkich na najbliższą przyszłość.

Od pierwszych dni naszej pracy organizacyjnej zapoczątkowanej wśród niezmiernie uciążliwch zmagań się z nieprzejednanymi po dziś dzień wrogami Chrześć. Dem upłynęły z górą trzy lata, a ci wszyscy, którzy od samego początku stali w ogniu poprzednio nieznanych na Pomorzu walk partyjnych, przyznają że w liczbowem ustosunkowaniu się stronnictw na Pomorzu nastąpiła widoczna zmiana.

Sam program tego czy innego stronnictwa tak długo nie może być wyłącznym miernikiem osiągniętych wpływów w społeczeństwie, jak długo to społeczeństwo nie widzi praktycznych wyników, wypływających z programu. Z rozmaitych punktów widzenia osądza się działalność stronnictwa, i przyznać trzeba, że znaczna część społeczeństwa śledząc pracę w Sejmie i replikę prasową, dochodzi do tak bałamutnych pojęć o indywidualności tej lub innej partji, że właściwie nic dziwnego, jeśli na ogół zbyt uwłaczające ogólnej twórczości Sejmu słyszy się zdania.

Jeśli chodzi o Chrześc. Dem., natenczas nie bez przesady powiem, że zdołała w stosunkowo krótkim czasie wyrobić sobie poczesne miejsce tak na terenie parlamentarnym jak w kraju a więc i na Pomorzu opanowane od chwili powrotu wojsk polskich wyłącznie prawic przez N. P. R. Musiała zatem istnieć jakaś bijąca argumentacja przekonań, przyciągająca pierwszą siejba ruchu chrześcijańsko-społecznego szerokie sfery robotnicze, klasy średnie łącznie z inteligencją, aczkolwiek w tej ostatniej wielu akceptuje mniej może z przekonań ile bardziej myśląc kategorjami, potrzebę przynależenia do stronnictwa, posiadającego w zapasie do każdych potrzeb i na zawołanie apteczkę pełną lekarstw z etykietą wybitnie narodową.

Powiadano dawniej, że Pomorze jest jedyną dzielnicą, której ludność zahartowana w walce z prusakiem, najmniej zareaguje na hasła lewicowe przynoszone przez ludzi bądź z obczyzny bądź to z in. stron. W samej rzeczy jeśli mówić będziemy o polskości, o przywiązaniu do państwowości polskiej, wówczas wynik ostatnich wyborów do Sejmu w całej pełni wykazał wybitną porażkę skądinąd kolportowanych kwestjonowań patrjotyzmu tej dzielnicy, zupełnie atoli inaczej przedstawia się wpływ poszczególnych stronnictw, szczególnie lewi-

cowych, łowiących zwolenników dla swej chorągwi. W pierwszych miesiącach po oswobodzeniu Pomorza z dziwną obojętnością przypatrywano się zapoczynaniom stronnictw lewicowych, pozwalając np. N. P. R. na zdobycie poważnych wpływów, wskutek czego byliśmy świadkami niebywałych walk podjętych przez Chrześc. Demokrację przy pierwszych pracach organizacyjnych. Dziś mamy wprawdzie za sobą szmat dokonanej pracy organizacyjnej, lecz jako zwolennik Chrześc. Demokracji, patrząc na owoce tej pierwszej siejby haseł chrześc.-społecznych — w przededniu Sejmiku wojewódzkiego podkreślić pragnąłbym potrzebę rozbudowy zapoczątkowanej działalności Chrześcijańskiej Dem., orgaizacji politycznej gotowej do spełnienia wielkiego posłannictwa w Polsce.

Nie chciałbym sięgać po przykłady do włoskiej populari czy belgijskiej chrześc. demokracji, identyfikujące się z naszym ruchem, by zapewnić, że kierunek chrześc.-społeczny, stać się musi osią, o którą oprze się przyszła polska polityka państwowa. Dotychczasowe spostrzeżenia dokonane z przeróżnych kombinacyj parlamentarnych tak u siebie jak obcych wybitnie przekonują, że ludzkość, wypatruje zrównoważenia, że tęskni za spokojem, że przedenerwowana wypadkami ostatnich lat, pragnie poświęcić się twórczości, nic więc dziwnego, jeśli wszędzie wskazuje się Chrześc. Dem. jako tę, która zaważyć winna na szali naszego parlamentaryzmu.

Do powyższych szczytnych zadań należy się przygotować, przeto każdorazowy Sejmik Chrześcijańskiej Demokracji ma tem większe znaczenie, że dokonując przeglądu organizacyjnego, ustala zarazem wytyczne na przyszłość. S. W.

Spółdzielnie a Bank Polski.

Chwila uruchomienia Banku Polskiego i stworzenie w ten sposób zdrowego pieniądza otworzy nowy okres świetnego rozwoju spółdzielni polskich zwłaszcza kredytowych. Żadna organizacja finansowa nie posiada tyle sposobów i środków dotarcia do szerokich warstw, do zespolenia drobnych oszczędności we wielkie kwoty — jak spółdzielczość.

Dewaluacja stała się śmiercią oszczędności. Stabilizacja waluty ożywi znów zmysł oszczędności, a tem samem stworzy podwaliny sił spółdzielczości kredytowej. Z tych uwag wynika dostatecznie jasno, w jak wysokim stopniu powodzenie i wzmocnienie spółdzielczości zależnym jest od pomyślnej działalności przyszłego Banku Polskiego.

Prawie wszystkie związki rewizyjne odezwały się do spółdzielni swych z apelem do udziału w subskrybcji na własny rachunek ułatwiania subskrypcji członkom rozpowszechniania poczucia obowiązku wszystkich obywateli wzięcia udziału w budowie Banku Polskiego.

Spółdzielnie działać będą z poręki swych związków rewizyjnych lub finansowych jako agentury przyjmujące subskrybcje i same z pewnością wedle możności obywatelski obowiązek spełnią. Być może, że warunki finansowe nie pozwolą na wysiłek wielki, na jedną lub kilka akcyj zdobędzie się wszakże każda dobrze kierowana spółdzielnia. Niektóre związki rewizyjne łączą subskrypcje swych spółdzielni w zbiorową subskrypcję, wykonywaną przez Związek, który w tym wypadku drobne akcje spółdzielni zbiorowo reprezentować będzie na Walnem Zebraniu Banku Polskiego.

Myśl to bardzo dobra, zwłaszcza, że spółdzielnie jako akcjonarjusze w Banku Polskim zawsze reprezentować będą najzdrowszą, społecznym duchem owianą myśl i zasadę.

Związki rewizyjne lub centrale finansowe spółdzielni dostarczą formularzy, druków i szczegółowych wskazówek.

Warto jednak przypomnieć spółdzielniom jeszcze jeden sposób popierania subskrybcji akcyj Banku Polskiego.

Otóż mogą one umożliwić udział subskrypcji nawet tym członkom swoim, którzy nie mogą nabyć jednej całej akcji. Właśnie spółdzielnie, tak bliskiemi łącząca węzłami solidarności swych członków jest jakoby z natury powołaną do zbiorowych zakupów akcyj, na które składać się będą dobra wola i oszczędność kilku członków — tak że każdy z nich będzie właścicielem akcyj, które w ich imieniu podpisze spółdzielnia. Władzom spółdzielni jak i Związkom spółdzielni zwracamy uwagę na ten sposób subskrypcji który nietylko przyczyni się do powiększenia bardzo pożądanej grupy akcjonarjuszy, ale który przy pilnej a gorliwej pracy Zarządów w spółdzielni w szerokich warstwach ludności spopularyzuje sprawę Banku Polskiego i nauczy społeczeństwo rozumieć funkcje jego i zadania oraz płynące zeń dla wszystkich korzyści.

Zmniejszenie liczby posłów w Prusiech.

Berlin, 1. 3. (PAT.) W pruskiej radzie państwa złożony został projekt ustawy w sprawie zmniejszenia liczby posłów do parlamentu pruskiego z 421 na 210 i liczby członków rady państwa z 77 na 38.

*

Jak Zinowiew odpowiada na uznanie Sowietów przez Anglię.

Moskwa. (A. W.) Zinowiew na posiedzeniu Rady Robotniczej Petersburskiej z okazji rocznicy czerwonej armji oświadczył, że uznanie Sowietów przez Mac Donalda nie jest ostateczną wygraną i podkreślił, że jedna dywizja bojowa i 5 pułków konnnicy Budiennego posiadają wieksza wartość dla Sowietów, niż uznanie ze strony jakiegokolwiek burżuazyjnego państwa. Doświadczenia uczą, że wszelkie burżuazyjne uznania jurydyczne pozostają niejednokrotnie bezwartościowym papierkiem, a spokój dyktatury proletarjatu osłonięty być może jedynie po przez las proletarskich bagnetów.

Nowa ustawa o ochronie lokatorów.

Nowe stawki komornego. — Kogo wolno eksmitować. — Dobrowolne umowy. — Sublokatorzy. — Świadczenia.

Nowa ustawa o ochronie lokatorów uchwalona przez Sejm odesłaną została do Senatu i mogą jeszcze zajść w niej pewne zmiany. Poniżej podajemy główne postanowienia tej ustawy.

Nowe stawki komornego.

Nowe stawki komornego, od 1-go kwietnia rb. oznaczono w procentach od przedwojennego komornego następująco:

5 proc. od mieszkań pojedyńczych i 1 pokoju z kuchnią.

10 proc. od mieszkań 2 i 3-pokojowych oraz lokali przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych ze świadectwami IV kategorji i pracowni rzemieślniczych ze świadectwami VIII kategorji.

15 proc. od mieszkań od 4 do 6 pokojów, lokali, zakładów naukowych i wychowawczych, robotniczych kooperatyw. i związków zawodowych (zajmujące 1—3 pokoje płacą 5—10 proc.) i pracowni rzemieślniczych ze świadectwami przemysłowemi VII kategorji.

20 proc. sklepy i przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, które przed wojną płaciły nie więcej jak 600 rubli, 1 200 mk. niem. lub 1 500 koron austr. komornego rocznie, dalej pensjonaty, pokoje umeblowane, oddzielne pracownie (za wyjątkiem malarskich i rzeźbiarzy artystów) i mieszkania 7-io pokojowe.

25 proc. hotele, sklepy i przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, nie podpadające pod poprzednie normy.

50 proc. budynki fabryczne do 1 stycznia 1926 r. Po tym terminie budynki te nie podlegają wcale ustawie o ochronie lokatorów.

Lokale redakcji wolnych zawodów pracowniczych, związków zawodowych, instytucyj społecznych i kulturalno - oświatowych zaliczono do pomieszczeń handlowych i przemysłowych.

Podwyżki komornego.

Od 1 lipca rb. do 1 stycznia 1925 wyżej określone stawki wzrastają co kwartał o 4 proc. podstawowego komornego (z przed wojny). Od 1 stycznia 1925 r. o 6 proc. kwartalnie. Po dojściu do 100 proc. przedwojennego komornego podwyżki te ustają.

Komorne podstawowe (przedwojenne) przelicza się następująco: 100 rubli równa się: 266 złotym, 100 mk. niem. — 123 złotym. 100 kor. austr.-węg. — 105 zł.. Do wprowadzenia złotych przelicza się złote na marki polskie według kursu waloryzacyjnego dla podatków.

Lokator może płacić komorne w ratach miesięcznych i również przesyłać je pocztą.

Świadczenia.

Świadczenia obowiązują, jak dotychczas. Dołączono do nich pensję dozorcy domu. Za dobrowolną ugodą obu stron można te świadczenia ustalić w ogólnej ryczałtowej sumie. lokator może jednak za miesięcznym wymówieniem, przywrócić płacenie według obliczenia z rachunków.

Gdy komorne przekroczy 50 proc. norm przedwojennych, lokator płaci tylko świadczenia za wodę, kanalizację i światło. Wszystkie świadczenia odpadają, gdy komorne przekroczy 75 proc.

Sublokatorzy.

Od sublokatorów, wynajmujących pomieszczenie bez urządzenia domowego wolno pobierać nie więcej, niż 30 proc. ponad komorne, płacone przez lokatora, bez świadczeń. Za pomieszczenie z urządzeniem domowem — nie więcej niż 75 proc. Świadczenia sublokator opłaca w stosunku do zajmowanej części lokalu.

Sprzedawać i odstępować mieszkań lokatorom nie wolno.

Kiedy może nastąpić eksmisja?

Eksmisja z lokalu podlegającego ochronie lokatorów może nastąpić.

1) gdy lokator nie zapłacił 2-ch rat, chyba że wylegitymuje się brakiem pracy lub nędzą wyjątkową;

2) jeżeli lokator, lub ktoś z jego lokalu zachowaniem swojem obraża moralność publiczną, obrzydza współmieszkańcom pobyt, zakłóca porządek;

3) jeżeli odnajął swoje mieszkanie w całości lub częściowo za nadmiernie wysokiem wynagrodzeniem.

4) jeżeli lokator posiada inne mieszkanie w tej samej miejscowości.

Pozatem można usunąć lokatora: a) przy przebudowie domu z dostarczeniem innego pomieszczenia gdy lokator ma być usunięty z całego lokalu, b) gdy lokator zajmuje lokal, który przed 12 stycznia 1921 r. był zajmowany przez właściciela domu na sklep, pracownię, mieszkanie dla pracowników, potrzebny jest na rozszerzenie przedsiębiorstwa.

Lokale, wyjęte z pod ochrony lokatorów.

Ustawa wyłącza z pod ochrony cały szereg lokali. Wynajem i normy komornego tych lokali wolne są od wszelkich ograniczeń, to znaczy mogą być wymawiane i wynajmowane tak, jak przed wojną. Do tych lokali zaliczono:

a) Budynki kolejowe, państwowe i samorządowe. Te dwie ostatnie kategorje, o ile przeznaczone są dla celów wojskowych budynki, które przed rokiem 1830 były własnością Tow. Przyjaciół Nauk i mają być oddane towarzystwom naukowym polskim.

b) Budynki prywatne w ziemi wileńskiej, wzniesione lub gruntownie odnowione po r. 1914, w b. zaborze rosyjskim i pruskim — ukończone po 1 lipca 1919 r. i wreszcie: nadbudowy, dobudowy i gruntowne przebudowy.

c) Mieszkania, stanowiące całkowite lub częściowe uposażenie służbowe za wyjątkiem mieszkań rządców i administratorów domów, oddawanych za pełnienie tych czynności.

d) Hotele pensjonaty dziennie wynajmowane z wyjątkiem, jeżeli najemca zajmuje pomieszczenie przynajmniej od roku przed wejściem w życie tej ustawy.

e) Letniska i uzdrowiska, wynajmowane nie dłużej niż na pół roku przez osoby, stale w tej miejscowości niezamieszkałe.

f) Kinematografy, kabarety, sale tańców, gry itp. przedsiębiorstwa rozrywkowe za wyjątkiem wyłącznie kulturalno-oświatowych.

g) Banki i kantory wymiany z wyłączeniem spółdzielczych, państwowych i samorządowych.

h) Ogrody i place wynajęte z mieszkaniem z wyjątkiem zakładów wychowawczych, leczniczych, robotniczych związków zawodowych, towarzystw kulturalno - oświatowych i sportowych.

Lokatorzy z budynków wymienionych pod lit. a, b, c, mogą być usuwani tylko od końca kwartału i za trzymiesięcznem wymówieniem. Do pozostałych kategorji stosują się przedwojenne normy wymówienia, to znaczy zależnie od umowy i zawartych kontraktów.

Moratorjum dla bezrobotnych.

Bezrobotni, zajmujący jedno- i dwu- pokojowe mieszkania, korzystają z półrocznego moratorjum przy eksmisji. Moratorjum upada, o ile bezrobotny odmówi przyjęcia odpowiedniej pracy; nie dotyczy to zakładów objętych strajkiem lub lokautem.

*

Żądanie i pobieranie nadmiernie wysokiego komornego karane będzie jako lichwa.

Aż do 1 lipca 1928 r. nie wolno przerabiać lokali mieszkalnych na biura sklepy, banki, składy, teatry, kinematografy itp cele, chyba że właściciel domu dostarczy lokatorowi inne odpowiednie pomieszczenie w nadbudowanej lub nowej części domu. Lokator musi się zgodzić na takie przeniesienie.

Lokale przedsiębiorstw handlowych mogą być dziedziczone razem z przedsiębiorstwami.

Rekwizycja wolnych mieszkań zostaje zniesiona, urzędy państwowe mogą jednak zajmowane przez siebie lokale odstępować urzędnikom państwowym.

Cudzoziemcy korzystają z tej ustawy na podstawie wzajemności. Ustawa ma wejść w życie od 1 kwietnia rb.

Ojciec św. Pius XI do harcerstwa polskiego.

(Od własnego korespondenta.)

Poznań, 1 marca.

Na ręce J. E. Prymasa Polski kardynała E. Dalbora przyszło z Watykanu odręczne pismo Papieża Piusa XI. przesyłające za pośrednictwem Arcybiskupa Gnieźnieńskiego, naczelnictwu harcerskiemu dla całego Związku harcerstwa polskiego specjalne błogosławieństwo papieskie.

Tekst pisma Ojca św. brzmi:

Każdemu dobremu obywatelowi najwięcej zależeć winno na tem, by młodzież, która jest nadzieją przyszłości, wzrastała na pożytek i chwałę sprawy katolickiej i swej Ojczyzny.

Tem powodowani ślemy najserdeczniejsze życzenia tym wszystkim, którzy pracują nad ugruntowanienm i rozwojem Zw. Harcerstwa Polskiego i wszystkim jego członkom, przedewszystkiem zaś ich kierownikom z całej duszy naszej błogosławimy, by dążąc po drodze cnót chrześcijańskich, wierni byli nieustraszenie wierze ojców swoich i stali się uczestnikami ich chwały.

Napaść Ludendorffa na Watykan.

Wrażenia w Watykanie. — Przemowa Ludendorffa. — Osieł z bożej łaski.

Rzym, 2. 3. (PAT.) Mowa Ludendorffa, wygłoszona przed sądem w Monachjum, wywołała w kołach watykańskach bardzo złe wrażenie. Watykan zamierza odnieść się z powodu napaści, zawartych w tej mowie w sposób oficjalny do rządu Rzeszy, jednakże przed przedsięwzięciem takich oficjalnych kroków Watykan zażąda dokładnegosprawozdania od nuncjusza o mowie Ludendorffa. Zamierzonem jest wezwanie nuncjusza do Rzymu dla złożenia osobistego sprawozdania. Koła watykańskie są przekonania, że rząd niemiecki potępi w formie urzędowej wystąpienie Ludendorffa przeciw Watykanowi.

* * *

Berlin, 29. 2. (Od własnego korespondenta). W procesie przeciw Hitlerowi i Ludendorffowi stanowi clou dnia przemówienie Ludendorffa.

Generał Ludendorff występuje nasamprzód przeciwko mowie Scheidemanna, którą tenże wygłosił przed wojną w Paryżu i oświadcza, że jest wrogiem marksizmu i komunizmu i temsamem wrogiem żydów. Rasa żydowska stoi w przeciwieństwie do naszej rasy i dla tego jestem jej wrogiem, jak jestem wrogiem Anglików i Francuzów.

Poważam błogosławieństwo katolickiego kościoła, tak samo jak błogosławieństwo protestanckiego. Widziałem jednak w Poznaniu, Toruniu i Strassburgu jak polityka centrowa utrudniała politykę germanizacyjną. Z powodu polityki centrowej stał się Górny Śląsk polski.

Utworzenie bezsilnego państwa niemieckiego i powalenie protestanckich Prus było wynikiem ultramontannej katolickiej polityki. Znalazła ona swego zestepce w pośle Erzbergerze. Artykuł 18 konstytucji weimarskiej nie został spowodowany przez socjalistów, lecz przez katolickiego posła Trimborna. I Watykan wrogo był usposobiony wobec Niemców.

* * *

Berlin, 2. 3. (A. W.) „Vorwärts" rozprawia się z mową Ludendorffa w sposób nast.: „była to mowa oficera, który przystąpiwszy do polityki rzucił się do niej z krótko ostrzyżonym rozumem. Ludendorff niewątpliwie zna się na strategji w polityce jednak jest on osłem z bożej łaski. Dowodem głupoty jest lekceważenie Ameryki.

Występowanie z ekspansją jako celem wojny — gdzie można było mówić tylko o wojnie obronnej — jest dowodem jego głupoty taksamo jak i ucieczka jego do Szwecji i rola, którą odegrał w zamachu Kappa.

Mowa Ludendorffa była ostatnią stawką czarno-biało-czerwoną. Zamiast zachować ostatnią rezerwę na chwilę triumfu, wystąpił przedwcześnie — doszczętnie się skompromitował.

Bruksela. 1. 3. (PAT.) Zdaniem tutejszych kół politycznych utworzenie nowego gabinetu powierzone zostanie Renkinowi ze stronnictwa katolickiego. Renkin utworzyłby rząd katolicko-liberalny.

Stiekłow o Czechach.

Stiekłow zamieszcza w „Izwiestjach“ artykuł, w którym w niesłychanie ostry sposób napada na Czechy, a zwłaszcza na pozostające pod kierownictwem Kramarza partję narodowo-demokratyczną.

Komunikując o decyzji Małej Ententy zwołania następnej konferencji nie w czerwcu, jak to zostało ustalone w Białogrodzie, lecz już w kwietniu — Stiekłow wyraża przekonanie, że ten pospiech spowodowany został koniecznością jaknajprędszej rewizji w stosunku Małej Ententy do Rosji. Zdaniem Stiekłowa, stronnictwo narodowo-demokratycze wysuwa obecnie przeciwko uznaniu związku S. S. R. przez Czechosłowację ten argument, że przedewszystkiem sowiety winny wypłacić Czechom odszkodowanie za straty, które ponieśli wskutek rewolucji rosyjskiej. Anonimowy związek Czechów z Rosji — jak pisze Stiekłow — oblicza te straty na trzy miljardy koron czeskich.

Z powodu tej pretensji Stiekłow wpada w swym artykule w szał niepohamowanej nienawiści w stosunku do Czechów i obrzuca ich najgorszemi wyzwiskami, nazywając legiony czeskie w Rosji „bandytami“. którzy w bezwstydny sposób ograbili kraj. Czesi — pisze Stiekłow — zagrabili w Syberji dziesiątki tysięcy wagonów. Na dwóch czeskich żołnierzy czeskich przypadał jeden wagon naładowany łupem, zabranym przez tych bohaterskich (doblestnych) bandytów. Mimo to — twierdzi dalej Stiekłow — Czesi posiadają tyle bezczelności, żeby mówić jeszcze o swych stratach.

Stiekłow kończy swój artykuł przypomnieniem, że w domu wisielca nie należy mówić o stryczku, o czem, najwidoczniej, zapomniał p. Kramarz. Niechaj więc p. Kramarz się nie dziwi, że Rosja sowiecka przy ustalaniu warunków zgody z Czechosłowacją, przedstawi taki rachunek, na zapłacenie którego nie starczą nawet majątki i pałace „chołopa“ cesarza rosyjskiego i obszarnika krymskiego p. Kramarza.

W związku z podanem kilka dni temu oświadczeniem biura prasowego komisarjatu do spraw zagranicznych, w którem wyrażone było podejrzenie, że Benesz nie poinformował Poincarego dokładnie o propozycjach uczynionych przez sowiety Francji za pośrednictwem działającego z ramienia Poincarego ministra czeskiego — powyższy artykuł Stiekłowa jest znamiennym objawem oficjalnej kampanji antyczeskiej zapoczątkowanej przez sowiety. Rząd sowiecki zdaje się zrzucać całą winę za niepowodzenie swych pertraktacji z Francją na Czechosłowację chcąc w ten sposób ułatwić Francji nawiązanie bezpośrednich rokowań z Rosją sowiecką.

List z Górnego Śląska.

Na co Niemcy sobie pozwalają. — Alarmujące pogłoski. — Władze polskie czuwają! — Cześć rodakom naszym w Niemczech. — Usuwanie Niemców z odpowiedzialnych urzędów. — Walka młodzieży polskiej z alkoholem.

(Od naszego korespondenta górnośląskiego).

Katowice, 28 lutego.

Mniejszość niemiecka na Śląsku polskim dotąd czuje i zachowywuje się tutaj całkiem tak, jak gdyby województwo śląskie dotąd stanowiło część ich ukochanego „Vaterlandu“ niemieckiego. Niedalej jak wczoraj w pewnym lokalu w Katowicach słyszałem z ust pewnego importowanego Niemca. Badeńczyka słowa pod adresem polskiego oficera rezerwy w rodzaju „Pollacke“ itp. epitetów, jakiemi lubili się dawniej posługiwać podoficerowie armji pruskiej w odniesieniu się do rekrutów polskich. Coś podobnego tylko na Śląsku polskim zdarzyć się może, bo cóżby się stało z owym Polakiem, któryby w publicznym lokalu, dajmy na to w Berlinie lub w Bytomiu ośmielił się wyzywać naród niemiecki od „szwabów“, „germanów“ itp.?

Że Niemcy tutejsi pod względem politycznym (niewspominając już o narodowym!) kiedykolwiek przyznają się szczerze do państwowości polskiej i staną się dobrymi obywatelami państwa polskiego, nigdy nie wierzyłem ani nie wierzę. Inna jest rzecz, że siłą rzeczy dzięki wychowaniu i otoczeniu polskiemu z czasem, może już najbliższa generacja będzie polską tak, jak jej lepszej i prawdziwszej życzyć sobie nie można. Ale pruska, niemiecka racja stanu wymaga, aby tutaj na prastarej ziemi polskiej, którą Niemcy dotąd oficjalnie uważają za kraj rdzennie niemiecki (znane „zastrzeżenia“ rządu i parlamentów niemieckiego i pruskiego podczas ratyfikacji układu genewskiego w sprawie podziału Górnego Śląska!) — owa niemiecka racja stanu wymaga dalszego kontynuowania propagandy w tym kierunku, że przyznana Polsce Górnego Śląska jest krajem niemieckim i jako taki kiedyś znowu dostanie się pod panowanie niemieckie.

Propaganda niemiecka, działająca w tym kierunku i bardzo sprytnie prowadzona, może się szczycić pewnym „sukcesem“, gdyż jej robota destrukcyjna rzeczywiście nie pozostała bez skutków. Najlepszym dowodem tego jest — jak wyżej zaznaczyłem — wprost prowokacyjne się zachowanie się nietylko Niemców tutejszych, ale i obcych z takiej naprzykł. Badenji, Berlina, Hamburga, Saksonji i Saksonji i Bawarji, grasujących na Śląsku polskim, gdzie zatrudnieni są na dobrze płatnych stanowiskach u swych bogatych „landsmanów“ z wielkiego przemysłu śląskiego i nieraz bezkarni wyzywają Polskę i Polaków od „Pollacken“ itp. Niemiecki „Volksbund“, którego rozwiązania dotąd daremnie domaga się od władz Tow. Obrony Kresów Zachodnich i inne związki patrjotyczne, stanowi główną ostoję tej propagandy antypolskiej. Takie organa hakatystyczne jak osławioną „Kattowitzer Ztg.“ i może nawet przewyższający ją w zjadliwości królewsko-hucki — niby katolicki „Oberschlesischer Kurier“, wysilają się wprost, aby Polskę, naród polski i wogóle wszystko, co jest polskiem, spodlić przy każdej sposobności. Taka „Katowicerka“ („Kattow. Ztg.“), donosząc niedawno o wspaniałym wyniku zbiórki na rzecz Tow Obrony Kresów Zach. w Poznaniu, z źle ukrytem rozdrażnieniem pisała że w Polsce wielu ludziom widocznie za dobrze się jeszcze powodzi, jeśli na takie, niby, całkiem niepraktyczne“ cele mają tyle pieniędzy. Organ hakatystyczny zapomina jednakże, że popierał rzeczywiście nieproduktywną politykę b. kancelerza niemieckiego dr. Cuna, (który zbiegł do Ameryki), wzywającego naród do zbierania składek dla robotników i urzędników w zagłębiu Ruhry, aby nie pracowali i nie „pomagali“ Francuzom. I ze Śląska polskiego, dzięki propagandzie tutejszej prasy niemieckiej, wiele miljardów całkiem nieproduktywnie wyrzucono na bruk, wysłano do Westfalji dla różnych nierobisiów. A skutek? straszna dewaluacja marki niemieckiej, która spadła daleko niżej rubla sowieckiego, zwycięstwo Francji i ostateczne nowe upokorzenie Niemiec, które obecnie, pod kanclerstwem Marxa starają się naprawić ciężkie błędy, popełnione przez rządy poprzednie.

Na szczęście i nasze władze polskie, dotąd tak tolerancyjne wobec wybryków niemieckich w Polsce, zwłaszcza zaś na Śląsku polskim, nie śpią i w ostatnich czasach zabrały się energicznie do walki z rozwielmożniającą się hydrą teutońską. Jedno z wrocławskich pism codziennych ogłosiło fałszywą, jedynie na wzburzenie umysłów obliczoną pogłoskę, jakoby Liga Narodów, zadecydowała iż Polska musi oddać Niemcom pewną część Górnego Śląska z miastem Król. Hutą a prawdopodobnie także i Katowicami. Skorzystali z tego Niemcy na Śląsku polskim zamieszkali, którzy migiem rozpowszechnili te alarmującą pogłoskę, siejąc niepokój wśród mniej uświadomionych warstw ludności z jednej, a złudne nadzieje wśród ludności niemieckiej z drugiej strony. Aresztowano na szczęście kilku szerzycieli owych bałamutnych wieści, których skazano na kilkatygodniowe kary więzienne. Skutek jest ten, że pogłoski ustały i ludność obecnie zażywa spokoju tem więcej że ustabilizowała się marka polska, ceny idą w dół i życie staje się coraz znośniejszem.

Opisując stosunki polsko-niemieckie na Śląsku polskim, nie mogę pominąć faktu, że wszystkie pisma niemickie, zwłaszcza (oczywiście) w Niemczech wychodzące a nawet własne filje w Katowicach posiadające (jak naprzykład bytomska „Ostdeutsche Morgenpost“) wiadomości ze Śląska polskiego zamieszczają stale pod rubryką „Ost-Schlesien“ czyli „Śląsk wschodni“, tym sposobem stale robią aluzję okolicznościową, że Śląsk polski, że województwo śląskie jest tylko wschodnią częścią Śląska, należącego do Niemiec. Niechże mają te przyjemność półgłówki, wychowane chorobliwym systemem hakatystycznym!...

Mógłbym i chciałbym poruszyć tutaj jeszcze cały szereg najżywotniejszych spraw śląskich, dla braku miejsca jednak — boć przecież nietylko sprawy śląskie wyłącznie interesują Szan Czytelników — ograniczę się do jaknajkrótszego streszczenia wypadków najważniejszych:

Polacy, rodacy nasi pod zaborem niemieckim ruszają się! Nie chcą być nadal upośredzonymi, gdy Niemcy w Polsce posiadają wszystkie prawa. Utworzyła się jednolita „Polska Partja Ludowa“, obejmująca wszystkie polskie warstwy społeczne w Niemczech, która pod tem hasłem — ażeby nie rozdrabniać sił — w przyszłych wyborach do parlamentu niemieckiego, które odbędą się 15 czerwca, skupić chce wszystkie siły polskie i przeprowadzić jaknajwięcej posłów polskich. „Brawo“ rodakom naszym z poza kresów.

W katowickim urzędzie mieszkaniowym nareszcie zaszły zmiany na lepsze. Na skutek wieca, zwołanego przez polskie organizacje patrjotyczne, jak Zw. Obr. Kr. Zach. i Związek Powstańców, które występowały przeciw gospodarce urzędu mieszkaniowego w Katowicach, ustąpił już przewodniczący urzędu, niemiecki radca miejski Luschwitz a niebawem ustąpi dwóch urzędników z pięknem niemieckiem nazwiskiem „Müller“.

Na Śląsku polskim istnieje już kilkadziesiąt „Towarzystw Młodzieży polsk.-katolickiej“. Przed 2 laty założył pierwsze tego rodzaju towarzystwo ks. prob. Pucher z M. Dąbrówki. Niedawno odbył się w Katowicach zjazd tych towarzystw, w którym wziął udział także Administrator Apostolski dla Śląska polskiego ks. dr. Hlond. Przyjęto kilka rezolucji, z których jedna zapowiada ostrą walkę młodzieży polsko-katolickiej z pijaństwem i alkoholizmem wogóle.

Pijaństwo na Górnym Śląsku w ostatnich latach ogromnie się rozpowszechniło. Dlatego „Szczęść Boże!“ szlachetnym zamiarom trzeźwej młodzieży polskiej w walce z alkoholizmem.

A. Pająk.

Aresztowanie żydowskich agentów bolszewji we Lwowie.

(Telegram „Głosu Pomorskiego“)

Lwów, 2 marca

W związku ze swoją energiczną kampanją w kierunku rozbijania gniazd bolszewickich we Lwowie i na prowincji, lwowska policja przeprowadziła szereg aresztowań wśród młodzieży żydowskiej należącej do kół młodzieży komunistycznej i prowadzącej na rzecz Bolszewji robotę wywrotową wśród kół robotniczych.

Wśród aresztowanych poza synem żydowskiego multitryljonera Probsta znajdują się i inni synowie prawie wyłącznie z kół żydowskich magnatów się rekrutujący, których ojcowie dorobili się tryljonów na obdzieraniu najbardziej nędznej ludności ze skóry, synkowie w porozumieniu z agentami rządu bolszewickiego usiłują zniszczyć Polskę przez wywoływanie rewolucji i rozruchów.

Prasa lwowska wyraża zdziwienie, że część tych synków bogatych ludzi dziwnie szybko wypuszczono z aresztów śledczych.

Lloyd George przemawia.

Londyn 1. 3. (Pat.) W mowie politycznej, wygłoszonej wczoraj w Darlington, Lloyd George powiedział co następuje: „Stanowisko, jakie zajmuje w chwili obecnej stronnictwo liberalne, jest wyczekujące. Liberali gotowi są jednak udzielić poparcia każdemu, ktoby godził się na przeprowadzenie postulatów stronnictwa. W każdej chwili jednak, gdy akcja kierować się będzie przeciwko wytycznym polityki naszego stronnictwa, ze strony naszej nastąpi odpowiednie przeciwdziałanie. Jestem przekonany, powiedział Lloyd George, że cokolwiek się zdarzy, zasady na których się opieramy i za które walczymy, zostaną wkrótce przeprowadzone.

WSPÓLNA DEMARCHE PAŃSTW BAŁKAŃSKICH WOBEC BUŁGARJI.

Wiedeń, 1. 3. PAT. „Neue Freie Presse“ donosi z Aten pod datą 1. 3.: Między Grecją, Jugosławją i Rumunją toczą się rokowania w sprawie wspólnej demarche z powodu nieustannych prowokacji ze strony partyzantów macedońskich. Do rzeczonej demarche ma się przyłączyć i Czechosłowacja. Wspomniane państwa zażądają rozwiązania band i zwrócą uwagę rządu bułgarskiego na skutki, które mogą wyniknąć z niezadawalającej odpowiedzi.

Karnawał nadewszystko.

(Od własnego korespondenta)

Gdańsk, 1 marca.

Gazety niemieckie donoszą, że konwent senjorów parlamentu niemieckiego postanowił zwolnić posłów nadreńskich w sobotę, poniedziałek i wtorek, ażeby starym zwyczajem mogli wziąć udział w karnawale w Kolonji.

Wobec tego piszą dzienniki berlińskie, że odnosi się wrażenie, że parlament niemiecki chwyta się każdej sposobności, ażeby tylko światu wykazać, że jest domem warjatów i że najmniejszego niema pojęcia o ciężkich czasach i o gospodarczym i politycznym upadku Niemiec. Ostatnia uchwała przewyższa wszystko dotąd bywałe. Gdy, piszą gazety, pozbyć się nie można uczucia najwyższego wstrętu przeciwko młockarni zwanej parlamentem, gdy większa część narodu jest zdania, że prędzej nie będzie lepiej, dopóki nie rozpędzi się tych parlamentarzystów, to doprawdy parlament niemiecki sam jest winien że podobne o nim panuje mniemanie.“

Jak wiadomo, żądają koła nacjonalistyczne rozwiązania parlamentu. W tym celu chwytają się wszystkich środków zdyskredytowania tegoż w oczach mas.

1-ty zjazd Koła Miast Pomorskich w Grudziądzu.

Grudziądz, 3 marca.

Dziś o godz. 10 przed poł. rozpoczął się w Grudziądzu nadzwyczajny zjazd Koła Miast Pomorskich, przy udziale burmistrzów z całego Pomorza oraz zaproszonych gości, wśród których zauważyliśmy: radcę ministerjalnego wydziału samorządowego, w minist. spraw wewnętrznych p. Sikorskiego, radcę wojewódzkiego w zast. p. wojewody p. Peszkowskiego, senatora Szychowskiego, wicepr. miasta Grudz. p. Krobskiego, posła Krzywińskiego, posła Redera oraz wielu innych. — Tematem dzisiejszych obrad będzie projekt ustawy miejskiej, projekt ordynacji wyborczej miejskiej, sprawa podatków krajowych, sprawa aprowizacji miast polskich

Po wstępnym ceremoniale, polegającym na wspólnem zapoznaniu się gości, zagaja posiedzenie p. prezydent Włodek i wita w imieniu zarządu Koła Miast przedstawiciela minist. spr. wewn. dr. Sikorskiego z Warszawy, przedstawiciela p. wojewody, gości oraz przedstawiciela prasy.

Zjechaliśmy się w najpoważniejszym momencie dla przyszłości miast — mówił p. prezydent, kiedy na czoło zagadnień społecznych wysuwa się projekt ustawy miejskiej i projekt ordynacji wyborczej miejskiej. Sprawę tę rozpatrywać będziemy z punktu widzenia potrzeb naszej dzielnicy.

Następnie mówca apeluje do zebranych w myśl odezwy sen. Karpińskiego, aby wszystkie miasta zgłosiły swój akces w subskrypcji akcji Banku Polskiego. Sprawa ta jest pierwszorzędnej wagi i interesuje nas nietylko jako obywateli ale także jako naczelników gmin. Mówca spodziewa się, że wszystkie miasta pomorskie pójdą za przykładem gminy grudziądzkiej, która subskrybowała 25 akcyj Banku Polskiego.

Dalej mówca nawołuje zebranych aby w momencie, gdy toczy się walka o przyszłą ustawę miejską, gminy pomorskie wykazały solidarną wolę współpracowania w rozwiązaniu zadań, które wyrastają w obecnej dobie. Dlatego konieczną jest rzeczą, aby wszystkie miasta należały do Związku Miast.

Przemówienie swe kończy mówca podziękowaniem Dr. Sikorskiemu przedstawicielowi rządu za przybycie na zjazd i za wzięcie w nim udziału. Z kolei zabiera głos dr. Sikorski, autor projektu ustawy samorządowej i w imieniu p. ministra spraw wewnętrznych wita zebranych, następnie zaznacza, że pora jest aktualna i zupełnie dojrzała, aby zastanowić się nad sposobami ulepszenia i unormowania naszego życia samorządowego.

Mówca wzywa zebranych aby z całą swobodą, korzystając ze swego doświadczenia, wypowiedzieli się w tej ważnej sprawie aby po wzajemnem zapoznaniu się i porozumieniu przyczynić się do takiej budowy życia samorządowego, którąby odpowiadała wymogom chwili i zadań miejskich.

Kończy delegat ministerstwa spraw wewnętrzn. życzeniem owocności obrad. W imieniu p. Wojewody Pomorskiego wita zjazd radca wojewódzki p. Peszkowski tłumacząc nieobecność p. Wojewody, zatrzymanego w Toruniu pełnieniem obowiązków reprezentacyjnych zapewniając zebranych o zainteresowaniu się p. wojewody wynikiem dzisiejszych narad.

Na porządek obrad wpływa sprawa rozkładu podatku majątkowego. Referuje burmistrz m. Brodnicy, p. Jerzykiewicz. Nad referatem toczy się dyskusja.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Wtorek Kazimierza królew. Wschód słońca 6.48 zachód 5.42. Wschód księżyca 6,14, zachód 4.25.

KOSZTA UTRZYMANIA ZA m. LUTY.

Poznań, 1. 3. (PAT.) Poznańska wojewódzka komisja dla badania kosztów utrzymania stwierdziła w drugiej połowie lutego 4,61 proc. zniżki. Za cały miesiąc luty w stosunku do stycznia zniżka wynosi w województwie 9,68 proc. W mieście Poznaniu spadek drożyzny wynosił w lutym 8,03 proc.

KAPITAŁ ANGIELSKI W NASZYM PRZEMYŚLE.

Anglicy zaczynają coraz bardziej interesować się przemysłem polskim, gdzie częstokroć lokują poważne kapitały. W Zagłębiu dotychczas mamy kapitały angielskie w spółce tramwajowej, obecnie zaś dowiadujemy się, iż do Zagłębia przyjeżdżają eksperci, wydelegowani przez poważne przedsiębiorstwa angielskie, celem zbadania niektórych gałęzi przemysłu.

W pierwszym rzędzie chodzi o koncesje na wszelkiego rodzaju rudy gdyż mają oni zamiar wybudować tu nowoczesne huty cynkowe. Niezależnie od tego, przedstawiciele ci mają również zapoznać się z innemi dziedzinami przemysłu, oraz przedsiębiorstw samorządowych.

—** **Adoracja Najśw. Sakramentu, trwająca od niedzieli, rozpoczyna się w poniedziałek i wtorek o godz. ½7 rano kończy się o godz. ½7 wieczorem.**

W poniedziałek i wtorekp o godz. 4 jest osobne nabożeństwo dla dzieci.

—** **TEATR MIEJSKI.** Dziś w poniedziałek przedstawienia niema.

We wtorek dnia 4 marca **Przedstawienie dla wojska. Początek o godz. 5-ej popoł.** Odegraną będzie arcywesoła krotochwila St. Dobrzańskiego „ŻOŁNIERZ KRÓLOWEJ MADAGASKARU". Sztuka ta doskonale się nadaje dla wojska. — Ceny miejsc od 500 do 1 500 000 mk.

W środę wieczorem o godz. 8-ej „DJABEŁ" Molnara; interesująca i fascynująca komedja salonowa, która zyskała ogromne powodzenie na scenie naszej, dzięki świetnej grze artystów z pp. Turońską, Kostecką, Łozińskim oraz dominującym w wycyzylowanej kreacji p. Dąbrowskiego w roli „DJABŁA". Ponieważ dyrekcja sztukę tę daje po zniżkach zaleca się przeto o wczesne zamawianie biletów. Bony ważne.

We czwartek premjera jednej z najwięcej ulubionych i melodyjnych operetek francuskiego kompozytora Andrana pt. „LALKA". Operetka ta obiegła wszystkie sceny zagraniczne oraz polskie, wszędzie doznając gorącego przyjęcia. Dyrekcja nie szczędziła kosztów oraz pracy aby operetce tej nadać należyte piętno, to też warsztaty teatralne przygotowują nowe stylowe dekoracje i kostjumy. W tytułowej partji wystąpi p. Woskowska. Pozatem biorą udział pp. Weissowa, Norwidówna, Lisicka, dyr. Lange, Kopczyński, Burski, Olderowicz, Łoziński. Dekoracje pendzla p. Bożuchowskiego. Przy pulpicie znany dyrygient p. Frank.

Bilety są do nabycia w składzie cygar p. Wawrzyniaka, Lipowa 3.

—** **Poświęcenie Banku Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu.** W niedzielę, 2 marca dokonał w obecności reprezentantów władz, prasy, delegatów Związków kupieckich itd. ks. Brejski poświęcenia nowo utworzonej placówki kupiectwa pomorskiego, Banku Związku Tow. Kup. na Pomorzu. Inauguracyjnie przemówił prezes Związku Kupców p. Marchlewski, następnie p. pos. Krzywiński, dyr. Banku Pacoszyński. M. in. życzyli nowemu przedsiębiorstwu powodzenia pp. prezydent Włodek, starosta Ossowski, gen. Ładoś, red. Rakowski itd. itd. — Gości podejmowała później dyrekcja i Rada Nadzorcza Banku. Nowej placówce życzymy wszelkiego powodzenia.

—** **Wieczornica harcerska** odbędzie się dnia 4-go marca, we wtorek, o godz. 4 popoł. Miła zabawa, pod serdeczną opieką Koła Przyjaciół Harcerzy jak i doborowy a tani bufet ściągnie zapewne w tym dniu liczne drużyny harcerskie i ich przyjaciół do sali gimnast. gimnazjum żeńskiego przy ulicy Trynkowej.

—** **Śmiertelny skok z pociągu.** Dzisiejszej nocy o godz. 1.06 wyskoczył z pociągu nr. 6124, podczas biegu, na stacji Niewałd, Ernst Kobanz, z zawodu pomocnik mleczarski (zamieszkały w Dolsku, pow. świecki) i to tak nieszczęśliwie, iż ofiara własnej lekkomyślności doznała złamania podstawy czaszki. Kobanz przewieziony do szpitala w Grudziądzu zmarł nad ranem, nie odzyskawszy przytomności.

—** **Kierowanie spraw do właściwych posterunków policyjnych.** Minister sprawiedliwości wydał ostatnio do prezesów sądów apelacyjnych i okręgowych oraz do prokuratorów przy tychże sądach okólnik, w którym prosi o wydanie zarządzeń aby sądy i urzędy prokuratorskie, kierowały żądania i polecenia w poszczególnych sprawach z reguły bezpośrednio do właściwych posterunków policyjnych, urzędów śledczych i komisarjatów zwracając się do powiatowych i okręgowych komendantów policji tylko w wypadkach koniecznej potrzeby, ze względu na szczególne okoliczności sprawy.

—** **W sprawie odznaczeń strażackich** otrzymujemy pismo następującej treści: „Związek Straży Pożarnych Wojew. Pomorskiego w Grudziądzu podaje wszystkim Strażom Pożarnym na Pomorzu do wiadomości, że odznaczenia strażackie zostaną uregulowane w myśl regulaminu, jaki każda Straż otrzymała. Na stronie 11 tego regulaminu są następujące punkta do wypełnienia: a) imię i nazwisko kandydata, b) jego wiek, c) miejsce zamieszkania, d) stanowisko w pożarnictwie, e) stanowisko społeczne, f) charakter zasługi powodującej wniosek o odznaczenie (możliwie szczegółowo), g) rezultat głosowania nad wnioskiem przedstawienia do odznaczenia. Koszta odznaczenia ponosi instytucja stawiająca wniosek.

Strażakom przysługują odznaki za 10, 15, 20, 25-letnią itd., nieprzerwaną służbę w Straży Pożarnej. Oprócz tego każdy strażak może być udekorowany medalem na wstędze za a) dzielność i odwagę, b) za ratowanie ginących, c) za długoletnią, nieskazitelną służbę (niezależnie od wyżej wymienionych odznaczeń za wysługę lat).

Rada Naczelna w Warszawie zbiera się dwa razy do roku celem decyzji o przyznaniu odznaczeń. Wnioski o odznaczenie, według wzoru w regulaminie muszą być już teraz przesłane do Zw. Straży Pożarnych Wojew. Pomorsk. w Grudziądzu, Ratusz II. Zarząd Związku zbada nadeszłe wnioski i prześle je do Warszawy, celem dalszego ich załatwienia. Nadmienić trzeba że pewne odznaki mogą być już poprzednio wydane. Odznaczenia Związku mogą być wydawane każdemu strażakowi, który należy do związku, Straży Pożarnych Rzpltej Polskiej. Członkowie sztabu w stopniu oficerskim i zarząd mają prawo nosić srebrne odznaki. (Dawniejszych odznaczeń państw zaborczych nie wolno obecnie nosić, ale można je zamienić, stawiając odpowiedni wniosek). Dalsi członkowie nosić mogą jedynie miedzianą odznakę związku.

Koszta za odznakę Związku wynoszą 3 i pół złp., za odznakę za wysługę lat 4 i pół złp. Wzór odznaczeń widzieć można w biurze Związku. Informacji udziela inspektor Związku p. Kaszewski w Grudziądzu, lub Zarząd Związku (Ratusz II).

Zarząd Związku prosi również inne pisma na Pomorzu, aby informacje te umieściły ku wiadomości strażakom, których większa część pracuje bezpłatnie z poczucia jedynie obowiązku obywatelskiego.

—** **Groźba wylewu Wisły w czasie roztopów.** W oczekiwaniu w roku bież. spłynięcia powłoki lodowej, której grubość wskutek długotrwałych mrozów i opadów śnieżnych dochodzi miejscami do 1 metra i więcej, mogą powstać zatory, a przytem i znaczne wylewy rzek, połączone z zatopieniem brzegów, na których podczas zimy nagromadza się przygotowane do spławu zapasy drzewa opałowego budulcu i innych materjałów. Dla zapobieżenia stratom, jakie mogą wywołać przewidziane tegoroczne opwodzie wiosenne, dyrekcja dróg wodnych w Warszawie poleciła miejscowym zarządom dróg wodnych, by uprzedziły nadbrzeżnych mieszkańców i przedsiębiorstwa o grożącem niebezpieczeństwie. Również polecono zawjadomić komitety wałowe nadbrzeżne, aby w miejscach gdzie wały są słabe, i mogą być uszkodzone przez lody lub wody, przelewające się ponad koronę, zarządziły stałe dyżury nocne i dzienne, aby mieć w pogotowiu dostateczną ilość robotników oraz aby przygotowano zawczasu odpowiednią nieodzowną ilość worków nawozu, faszyn i kołków, celem zapobieżenia przerwaniu wałów i zatopieniu nizin. Ponadto ministerstwo robót publicznych poleciło zainteresowanym województwom współdziałać z organami zarządów dróg wodnych w akcji ratowniczej mienia ludności nadbrzeżnej i porozumieć się z władzami wojskowymi co do niesienia pomocy przy ewentualnym usuwaniu zatorów lodowych środkami wybuchowymi. Niebezpieczeństwo grożące w roku bieżącym może się znacznie powiększyć, jeśli spłyniecie lodów nastąpi późno pod wpływem ciepłych deszczów w górach, gdzie nagromadzone są wielkie masy śniegu.

—** **„Orzeł"** wyświetla od poniedziałku 2. III. do środy 5 marca nadzwyczaj senzacyjny obraz cyrkowy „Noc bez jutra", dramat w 7 aktach. W głównych rolach Mierendorf, Steinrück, Reinhold Szyncel i i. Variete: najlepsze numera akrobatyczne parterowe 2 akta (razem 6 osób).

—** **Kino „Apollo".** Tylko jeszcze dziś w poniedziałek „Gniazdo miłości", II-ga serja p. t. **„Tragedja ojca.** Od wtorku tylko dwa dni **„Tajemnica zamku Sandomierskiego"**, wspaniały dramat, osnuty na tle prawdziwych zdarzeń. Autentyczne zdjęcia klasztoru Sandomierskiego. —

—** **Pokwitowanie. W tut. administracji „Głosu Pomorskiego złożył dziś p. Łucjan Kamiński z okazji urodzenia się córeczki dnia 2. III. 20.000.000 mk., z tych 5 miljonów dla zakładu dla niemowląt, 5 milj. dla Tow. św. Wincentego a Paulo, 5 milj. na Kuchnię Ludową i 5 milj. na Inwalidów Wojennych.**

—** **Na wieczorku p. Krzymkowskiego w Robakowie zebrano przez p. Skopińskiego 37 000 000 mkp. na kościół w Błędowie.**

Z Pomorza.

—** **TORUŃ. (Jeszcze w sprawie zamierzonego zaniesienia sądu apelacyjnego).** W uzupełnieniu podanej w numerze wczorajszym wiadomości należy dodać, że w sprawie tej wysłany został onegdaj do ministerstwa sprawiedliwości przez miejscową Izbę przemysłowo - handlową memorjał uzasadniający konieczność pozostawienia sądu apelacyjnego w Toruniu.

(Otwarcie nowego kina). Jak donosi „Słowo Pom." otrzyma Toruń w najbliższych dniach jeszcze jeden teatr obrazów świetlnych, który mieścić się będzie w gmachu dawniejszej restauracji „Eldorado" przy Szosie Chełmińskiej. Otwarcie nastąpi przypuszczalnie w dniu 8 marca br.

Pomorski Komitet Propagandy subskrypcji akcji Banku Polskiego w Toruniu podaje do wiadomości publicznej imienny spis dotychczasowych subskrybentów akcji Banku Polskiego, zgłoszonych w Oddziele P. K. K. P. w Toruniu: Powiatowa Kasa Oszczędności, Kościerzyna, Antonina Sarnacka, studentka, Toruń, Feliks Miłowski, kupiec, Toruń, Kazimierz Junk, Toruń Michał Kowalski, Toruń Franciszek Antoni Zieliński, gen. br. Toruń, Mieczysław Prauziński, Toruń, Mira Buczkowska, Tylice, Konstancja Kamińska, Wielka Turza, Józef Karczewski Wielka Łąka, Ada Arkusiewiczówna, Toruń, Romuald Grzybowski, Rybieniec, Stanisław Czarnowski, Toruń, Idalja Żołędowska, Toruń Tomasz Jordan kupiec Golub, Jan Bortnowski, Toruń Maksymilian Strzelewicz, Golub, Edmund Dzięgielewski, Toruń, Władysław Pawlikowski, Toruń - Podgórz, Franciszek Kruszelnicki, Toruń, Bank Powiatowy, Chełmno, Marceli Hinz, Toruń, Stanisław Jasiński Toruń Zenon Kowalewski, Toruń, Franciszek Łukiewski, przemysłowiec, Wąbrzeźno, Witold Kryszewski, Toruń, Helena Mianowska, Toruń, Jan Lewandowski, Kosowice, Robert Jagielski Toruń, Wojciech Kessler, Unisław, Teresa Taffel Toruń, Gustaw Weimer, Toruń, Anna Karwat, Brodnica, Jadwiga Nowakówna, Toruń, Stanisław Jankowski Toruń, Jan Barzykowski, Mierzyn, Leon Rosen, Toruń Władysław Bieliński, Toruń, Szczepan Bartosiewicz, Dębowa Łąka, Józef Chmurzyński kupiec, Chełmno, Ks. proboszcz J. Wrycza, Toruń, Alojzy Nowak, Toruń, Ludwik Makowski, Toruń, Helena Kuczalska, Toruń Franciszek Migdalski, kupiec, Helena Liebert, Thorner Vereinsbank, Feliks Ligmanowski, kupiec, Adam Barski, przemysłowiec, — Toruń, Wanda Brodzka, Wąbrzeźno Antoni Grabowski, Toruń, Albert Szmit, Toruń Feliks Bartkowski, Toruń, Florjan Buczkowski, Lisewo, Ks. Marceli Czernowski, Żmijewo.

Celem rozwinięcia propagandy Komitet uprasza wszystkie Oddziały PKKP. na Pomorzu o nadsyłanie spisów subskrybentów, zgłoszonych w ich oddziałach i odnośnych bankach, pod adresem sekretarza Komitetu Wykonawczego p. Walerjana Zapały Toruń, Pomorski Urząd Wojew.

—** **TCZEW. (Nieszczęśliwy wypadek w okolicy).** W wiosce Turza w pow. tczewskim wydarzył się przed kilku dniami nieszczęśliwy wypadek, podczas przedstawienia amatorskiego. Mianowicie 19-letni syn posiedziciela Jana Grubby z Turzy postrzelony został w kolano przez innego amatora podczas sceny zabójstwa. Rana była tak ciężka, że G. trzeba było przewieźć do domu chorych w Tczewie.

Wypadek ten powinien być przestrogą na przyszłość. Reżyserja winna przekonać się, jaką broń i jakie naboje używają amatorzy. **Wiadomo przecież, że w teatrze wolno strzelać tylko ślepemi nabojami.**

Z całej Polski.

—* **ALEKSANDROWO. (Wypadek kolejowy).** Dnia 1-go marca o godz. 5.3 rano pomiędzy stacjami Nieszawa-Aleksandrów, na mijance Turzno uległ wypadkowi pociąg osobowy nr. 414 wskutek zepsucia się opornicy przy wjazdowej zwrotnicy. Wykoleił się wagon bagażowy, a następnie zeszło z szyn pięć końcowych wagonów osobowych. Wypadku z ludźmi nie było. O godz. 9-tej rano wyprawiony został ze stacji Kutno specjalny pociąg ratowniczy. Na miejsce wypadku wyjechały władze kolejowe. Ruch pociągów w stronę Warszawy w dniu 1-go marca uległ znacznemu opóźnieniu.

—* **POZNAŃ. (Zabójstwo).** Wczoraj wieczorem w mieszkaniu jednego z oficerów, porucznik z 7 p. Strzelców konnych Franciszek Książek strzelił do pdpor. Płodowskiego i położył go trupem na miejscu. Drugim strzałem por. Książek pozbawił się sam życia.

—* **INOWROCŁAW. (Straszny wypadek).** W nocy przed kilku dniami znaleźli pracownicy kolejowi na torze kolejowym pod Inowrocławiem niejakiego Wł. Wiśniewskiego z Inowrocławia w kałuży krwi, z urwaną prawą nogą, złamaną kością krzyżową, zdartą skórą po całem ciele i licznemi ranami na głowie. W stanie beznadziejnym odstawiono go spiesznie pod opiekę lekarza, który jednakże pomóc już nic nie mógł. Zmarł on w niedzielę, o godz. 10 przed poł.

W ciągu ostatnich dwóch tygodni jest to już drugi śmiertelny wypadek węglarza wskakującego celem kradzieży węgli na pociąg w biegu.

—* **POZNAŃ. (O obrazę korpusu oficerskiego).** Związek oficerów rezerwowych wniósł o powództwo cywilne przeciw adwokatowi Baruchowi. Baruch miał się wyrazić obelżywie w obecności kilku oficerów rezerwowych i rzucał obelgi na polski korpus oficerski. Rozprawa odbędzie się przypuszczalnie w marcu rb. i zapowiada się sensacyjnie.

—* **WŁOCŁAWEK. (Znowu sprzedawczyk.)** W ostatnich czasach zostało dokonane nowe sprzedawczykostwo mianowicie niejaki p. Korniejewski z Płockiego sprzedał swój dom przy ul. Biskupiej żydowi Mejersonowi. Akt sporządzono u rejenta Ulejskiego we Włocławku. — Hańba sprzedawczykowi!

—** **BYSTRZYCA. (Zgon pastora K. Michejdy.)** Zmarł 26-go lutego w Bystrzycy na Śląsku Cieszy. w 5. roku życia tamtejszy pastor zboru ewangielickiego, ś. p. Karol Michejda.

—* **KRAKÓW. (Echa rozruchów listopadowych).** W krakowskim sądzie okręgowym karnym zakończyła się odraczana po kilkakroć rozprawa przeciw Stanisławowi Sikorze, plutonowemu straży ogniowej, oskarżonemu o pochwalanie rozruchów listopadowych. Sąd, po przesłuchaniu świadków uwolnił Sikorę od winy i kary. Prokurator wniósł odwołanie od wyroku.

„Goniec Krakowski" pisze: Władze policyjne prowadzą dochodzenia przeciw pewnym biurom okrętowym, w których stwierdzono nadużycia. Firmy te utrzymywały licznych pośredników, którzy w sposób niedozwolony reklamowali sprzedaż biletów okrętowych w miastach i we wsiach.

—* **TARNÓW. (Studenci żydowscy biją katolików).** W sądzie tarnowskim toczy się sprawa o pobicie w gmachu szkolnym ucznia 3-ej klasy gimnazjalnej, Szarkowskiego, przez ucznia 8 kl. Chaima Kamma. W stosunkowo niedługim czasie jest to drugi podobny wypadek w gimnazjum tarnowskiem, gdzie Mojżesz Engelhard pobił młodszego ucznia Kaliczyńskiego.

—* **BRZEŻANY. (Znowu wypadek kolejowy).** Onegdaj wieczorem pociąg wyjeżdżający z Brzeżan uległ wypadkowi na przestrzeni między Buszczem a Dunajowem. Z niewyjaśnionej przyczyny wykoleił się parowóz i wóz służbowy. Ze Lwowa wyjechał pociąg ratunkowy. Ofiar w ludziach niema.

—* **LWÓW. (Strajk bankowców).** Onegdaj wybuchł w Powszechnym Banku Kredytowym we Lwowie strajk na tle zatargu między urzędnikami a dyrekcją.

—* **WILNO. (Podatek od spożywców).** Wileńska rada miejska bez dyskusji uchwaliła podatek na rok 1924 od powozów jednokonnych w wysokości 20 złotych, od dwukonnych 40 złot., od konia 30 złot. Rada uchwaliła również przeznaczyć na udzielenie pomocy bezrobotnym dochód z podatków, pobieranych od spożywców w restrauracjach po godz. 10-ej wieczorem.

—* **ŁUNINIEC. (Napad bandycki na dwór).** Banda składające się z 30 ludzi, dokonała napadu w pow. Łuninieckim na majątek Oharowicze, należący do pani Tarasiewicz.

Majątek Oharowicze jest tem miejscem do którego często lubił zaglądać osławiony Mucha. Zuchwały bandyta dokonywuje już po raz trzeci napadu tak, że pani Tarasiewiczowa, przyzwyczaiła się do wizyt Muchy, które pociągają za sobą zawsze duże straty. Mucha dokonał napadu na Oharowicze rok temu, i jednocześnie zapowiedział, że na przyszły rok również przybędzie. W dniu 5 lutego rb. minął rok, dzień przeszedł szczęśliwie, to też p. T. uradowana i szczęśliwa udała się do miasta. Zdawało się, że spokojni mieszkańcy Oharowicz mogą w dalszym ciągu kontynuować pracę codzienną, że wiszące nad nimi nieszczęście zapowiedzianej wizyty Muchy minęło, że w tym jednym wypadku bandyta - gentlemen nie dotrzymał słowa — to było złudzenie. Jednak następnego dnia zjawił się i znów obrabował majątek, zabrał 10 koni z uprzężą i saniami i odjechał w kierunku Kruhowicz. Żadnej innej krzywdy mieszkańcom Oharowicz ani rodzinie p. T. nie zrobił. Odjeżdżając, pożegnał się ze wszystkimi i oświadczył, że to on dokonał napadu na pociąg w jesieni r. ub. przy stacji Chylin, oraz zapowiedział, że przy sposobności odwiedzi Oharowicze, nie określając ściśle dnia. Czy długo ta zmora trapić będzie mieszkańców Kresów?

Z całego świata.

— **Profesorowie polscy, zaproszeni na wykłady do Paryża.** Rada Uniwersytetu paryskiego przysłała zaproszenie na wykłady profesorów polskich pp.: Handelsmanna z Warszawy, Morawskiego i Rozwadowskiego z Krakowa, oraz Grabowskiego z Poznania.

— **Popis polskiej tancerki w Wiedniu.** W nowej sali Burgu wobec licznie przybyłej kolonji polskiej i publiczności wiedeńskiej, artystka warszawska, Helena Pękalska, wykonała tańce przy akompaniamencie orkiestry, która odegrała utwory Chopina, Griega, Czajkowskiego i inne.

— **Ile kosztuje utrzymanie w czeskich miejscowościach kuracyjnych?** Wobec wielkiego zainteresowania się w roku bieżącym miejscowościami kuracyjnemi i letniskami czechosłowackiemi, o czem świadczy napływ próśb o informacje, Konsulat podaje do ogólnej wiadomości, że całodzienne utrzymanie w kąpielach czechosłowackich kosztuje od 20 Kcz wyżej (mkp. 5 200 000) pokój pojedynczy od 15—30 Kcz. (4—8 milj. mkp.), z dwoma łóżkami od 36—50 Kcz. (6 500 000—13 000 000 mkp.). Wiza na 6-tygodniowy pobyt wynosi Kcz 70 i udziela się bez jakichkolwiek trudności odręcznie. Konsulat Republiki Czechosłowackiej służy chętnie wszelkiemi informacjami, dotyczącemi uzdrowisk czechosłowackich. Adres Konsulatu: Poznań. Plac Sapieżyński nr. 8. I. telef. 28 52.

Z ruchu gniazd sokolich.

DO ZARZĄDÓW GNIAZD III OKRĘGU!

Niniejszem komunikujemy, że **w niedzielę dnia 9 marca rb. o godz. 10** przed poł. odbędzie się w Grudziądzu w lokalach Poznańskiego Banku Ubezpieczeń, przy ul. Trzeciego Maja nr. 11. III.

Zebranie Rady Okręgowej,

na które wszystkie gniazda wysyłają swych przedstawicieli, zaopatrzonych w piśmienną legitymację, i to na każde rozpoczęte 50 członków jednego przedstawiciela (§ 7 regul. okr.) wedle stanu z dnia 31 grudnia 1923 r. Gniazda, które nie uiszczą składek okręgowych, dzielnicowych i związkowych przed dniem 6 marca rb. nie będą miały prawa głosu na zebraniu Rady. Wnioski należy przesłać piśmiennie do dnia 6 marca na ręce prezesa okręgowego **W. Samolińskiego w Grudziądzu ul. 3. Maja nr. 11.**

Porządek obrad:

1. Zagajenie i sprawdzenie obecnych.
2. Odczytanie protokółu z ostatniego zebrania.
3. Sprawozdanie z czynności okręgu za rok 1923.
4. Uzupełniające wybory zarządu okręgowego.
5. Unormowanie składki okręgowej (Zarząd Okręgowy proponuje 50 groszy od członka rocznie).
6. Sprawa zlotu okręgowego.
7. Komunikaty zarządu okręgowego.
8. Wnioski gniazd.
9. Wolne głosy.
10. Zamknięcie zebrania.

I. Przesłaliśmy Gniazdom po 2 egzemplarze raportu, z których jeden, dokładnie wypełniony nadesłać najpóźniej do **dnia 6 marca rb.** na ręce prezesa okręgowego **d. Wł. Samolińskiego w Grudziądzu, ul. 3. Maja 11.** Raport winien być zaopatrzony w pieczęć i podpisy prezesa, sekretarza i naczelnika Gniazda.

II. Do tego samego terminu należy nam donieść, kiedy się odbyło roczne walne zebranie gniazda, oraz ile zebrań zarządu i gniazda odbyło się w roku ubiegłym, ile urządzono publicznych występów, i wycieczek.

III. Również prosimy o natychmiastowe doniesienie nam nazwisk członków obecnego zarządu Gniazda z podaniem dokładnych adresów prezesów, sekretarza, skarbnika i naczelnika.

IV. Przypominamy, że wszelkie obchody, występy publiczne, pokazy gimnastyczne itp. oraz walne zebrania Gniazda, należy zgłaszać przynajmniej tydzień naprzód do zarządu Okręgowego.

V. Zarząd Okręgowy przyjął do Związku Gniazdo Bukowiec, powiat świecki, należące do III. Okręgu i zatwierdził przedstawiony skład zarządu tegoż gniazda.

VI. Wszelkie korespondencje do Przewodnictwa Dzielnicy należy adresować: Alojzy Malczewski, Bydgoszcz- Dworcowa 31 b.

VII. Program zawodów zlotowych i opisy ćwiczeń masowych, obowiązujących na zlot okręgowy 1924, należy wręczyć Naczelnikowi Gniazda który odbiór winien potwierdzić w najbliższym raporcie technicznym.

VIII. Podane składy Zarządów Gniazda Łasin oraz Gniazda Mniszek zatwierdza się.

IX. Wobec nieczynności Gniazd w Komorsku i w Lisewie, takowych narazie nadal w spisach prowadzić nie będziemy. Po ewtl. powołaniu do życia gniazda te zostaną na nowo do Związku przyjęte.

X. Do Okręgu III należą obecnie następujące Gniazda: Grudziądz, Świecie, Chełmno Gniew, Nowe, Warlubie, Osie Jeżewo, Łasin, Jabłonowo, Mniszek, Opalenie, Gruczno, Bukowiec.

Czołem!

Zarząd III Okręgu Dzielnicy Pomorskiej Związku Towarzystw gimn. „Sokół".

(—) Władysław **Samoliński** prezes (—) Jan **Stefaniak, sekr.**
(—) Piotr **Dostatni,** naczelnik.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

Jarmarki na Pomorzu w r. 1924.

W powiecie puckim: W Pucku 20 czerwca kramny, 27 września kramny, bydło, 22 grudnia kramny.

W Krokowie 12 maja kramny, 19 września kramny, 29 listopada kramny.

W powiecie wejherowskim: W Kielnie 24 kwietnia kramny, bydło, konie, 20 listopada kramny, bydło, konie.

W Kolibkach 24 marca kramny, 11 czerwca kramny, 9 września kramny.

W Luzinie 4 listopada kramny bydło konie.

W Wejherowie 30 kwietnia kramny, bydło, konie, 19 maja kramny, bydło, konie, 15 października kramny, bydło, konie, 18 listopada kramny, bydło, konie, 23 grudnia kramny-bydło, konie.

W Rumji 2 maja bydło, 11 września kramny, bydło, konie.

W Szemudzie 16 lipca kramny, bydło, 11 grudnia kramny, bydło.

W Strzepczu 7 kwietnia kramny, bydło, 25 listopada kramny, bydło.

W powiecie kartuskim: W Kartuzach 12 marca kramny, bydło, konie, 23 kwietnia świnie. 7 maja kramny, bydło, konie, 15 października kramny bydło, konie, 26 listopada kramny, bydło, konie, 17 grudnia świnie.

W Godliwinie 9 kwietnia kramny, bydło konie, 29 października kramny bydło, konie.

W Szymbarku 21 maja kramny, bydło, konie, 29 października kramny, bydło, konie.

W Sierakowicach 14 maja kramny, bydło, konie, 2 lipca kramny, bydło, konie, 20 sierpnia kramny, bydło, konie, 12 listopada kramny, bydło, konie.

W Stężycy 28 maja kramny, bydło, konie, 5 listopada kramny bydło, konie, 24 września kramny- bydło, konie.

W Sulęcinie 16 kwietnia kramny, bydło, konie, 18 czerwca kramny, bydło konie 24 września kramny, bydło, konie.

W Żukowie 11 czerwca kramny, bydło, konie, 19 listopada kramny, bydło, konie.

W Kiełpinie 8 października kramny, bydło, konie.

W powiecie kościerskim: W Kościerzynie 29 kwietnia świnie, kramny bydło, konie, 9 maja kramny, bydło konie, świnie, 17 czerwca kramny, bydło, konie, świnie, 19 sierpnia kramny, bydło konie, 17 października świnie, 11 listopada kramny, bydło, świnie, 5 grudnia świnie, 19 grudnia świnie.

W Liniewie 2 kwietnia kramny, bydło, konie 27 sierpnia kramny, bydło, konie, 26 listopada kramny bydło, konie.

W Lipuszu 10 kwietnia kramny, bydło, konie, 8 lipca, kramny, bydło, konie 7 października kramny, bydło, konie, 16 grudnia kramny, bydło konie.

W Pogódkach 6 maja kramny, bydło, konie, 28 października kramny, bydło, konie.

W Skarszewach 16 kwietnia kramny bydło, konie- 13 maja świnie, 24 czerwca bydło, konie, 9 lipca kramny, bydło, konie, 29 lipca bydło, konie, 13 sierpnia kramny, bydło, konie 2 września świnie, 14 października kramny, bydło, konie, 29 października bydło konie, 11 listopada świnie, 25 listopada świnie, 2 grudnia świnie, 16 grudnia świnie.

W St. Kiszewie 18 kwietnia świnie, 30 kwietnia kramny, bydło, konie, 14 maja świnie, 11 czerwca świnie, 20 sierpnia kramny, bydło, konie, 10 września świnie, 8 października świnie, 12 listopada kramny bydło, konie, 17 grudnia świnie.

W powiecie tczewskim: W Tczewie 28 marca kramny, bydło, 31 marca kramny, 20 czerwca konie bydło, 23 czerwca kramny, 15 września kramny, 12 września konie, bydło, 7 listopada konie, bydło, 11 listopada kramny.

W Godziszewie 27 marca świnie, 25 września świnie.

Statystyka ludności W. M. Gdańska.

Na podstawie ostatniego spisu ludności dokonanego w listopadzie r. z. obszar w. m. Gdańska zamieszkuje około 365 000 osób. W r. 1919 liczba wynosiła 356 000 mieszkańców Z tego wynika, że wzrost ludności w okresie około 5 lat wynosi 9 000 osób.

Wobec grozy wylewu Wisły.

Z Warszawy piszą nam: Kom. Rządu zarządził już wszelkie środki bezpieczeństwa na wypadek **grożącego wylewu Wisły.** Specjalna komisja przygotowała już wezwanie do ludności z najbardziej zagrożonych terenów jak Siekierki, aby na dany znak przez władze natychmiast opuszczała swoje siedziby. Zarządzono przygotowanie odpowiedniej ilości **łodzi ratunkowych** oraz dostarczanie przez magistrat worków z piaskiem w celu wzmocnienia szosy czerniakowskiej. Pozatem przystąpiono już do **kruszenia wielkich kawałów lodu,** którego grubość dochodzi **do 90 cm.** W związku z tem Kom. Rządu zwrócił się do władz budujących most kolejowy na Wiśle, aby prędzej przystąpiono do rozbiórki rusztowań drewnianych, które pozostały nie uprzątnięte. Z chwilą bowiem ruszenia lodu, rusztowania te zostałyby połamane, tworząc pod filarami mostu niebezpieczny zator, zagrażający mostowi. Prace zabezpieczające ludność zostaną rozpoczęte bezpośrednio po otrzymaniu depeszy z Krakowa, że Wisła tam już ruszyła. W ciągu bowiem 3-ch do 4-ch dni to samo nastąpi pod Warszawą.

Cennik opałowy w Warszawie.

Składy opałowe miejskie obniżyły w dalszym ciągu cennik węgla i drzewa. I tak: węgiel sprzedawany na fury w ilościach nie mniej niż 1 tonna kosztuje obecnie od 68 000 000 do 94 000 000 mk. zależnie od gatunku. Ceny te należy rozumieć z dostawą loco podwórze. W związku z tem od dnia dzisiejszego zawiadomiono wszystkie składnice miejskie opałowe, sprzedające węgiel na kilogramy, aby obniżyły cenę węgla odpowiednio do zniżki. W składach tych węgiel sprzedawany jest od 70 milj. do 96 milj. mk. za tonnę, w zrozumieniu ceny detalicznej. Cena drzewa obniżona została na tonnie o 1 miljon marek, czyli 45 miljonów mk. za tonnę drzewa szczapowego, z domieszką 20% gatunków liściastych. Czyste drzewo sosnowe tzw. piekarskie wynosi 48 miljonów mk. za tonnę. Zapasy opału dla ludności stolicy są wystarczające.

Obniżenie cen kapeluszy krajowych.

Kupcy kapelusznicy zawiadomili oddział Walki z Lichwą, że w najbliższych dniach zostanie zastosowana zniżka cennika kapeluszy krajowych, w związku z obniżeniem cen w fabrykach gdzie przemysłowcy przeszli na kalkulację w walutach stałych. Obniżenie cennika sto w związku ze zrezygnowaniem przez przemysłowców jak i kupców z procentu tzw. asekuracyjnego od spadku marki. Cenniki za kapelusze krajowe ustalone będą w złotych. Przytej sposobności zaznaczyć wypada, że na konkurencyjna konjunkture w tej branży wpłynie niezawodnie uruchomienie w najbliższych dniach belgijskiej fabryki kapeluszy na Czerniakowie.

Sprzedaż gospodarczych projektów państwowych.

Jak się dowiadujemy, w związku z uchwałą Komitetu Ekonomicznego o konieczności **częściowego spieniężenia gospodarczych** objektów państwowych **rząd zamierza zlikwidować** udział państwowy w **spółce** akcyjnej **Międzymiastowe** Gazociągi.

Handel zagraniczny Polski.

Sprawa równowagi bilansu handlowego, zawsze **posiadająca** zasadnicze znaczenie, nabiera obecnie **szczególnej doniosłości** w związku z zagadnieniem sanacji **skarbu. Z tych** względów szczególnie pomyślną jest wiadomość, że **bilans** handlowy polski ukształtował się w grudniu **z. r. czynnie,** wykazując w przywozie 188,9 tysięcy tonn wartości **99,9** miljonów fr. zł. a w wywozie 1.170.7 tysięcy tonn **wartości** 98.6 milj. fr. zł. Jak widzimy z powyższego pokrycie przywozu wywozem wyraża się liczbą 101,84%. **Czynnym jest** również bilans całoroczny za rok 1923, w **którym przywieziono** towaru na ogólną sumę 1.118.2 miljonów fr. złotych przy wywozie wartości 1.195.9 milj. fr. zł. W **porównaniu z** r. 1922 bilans handlowy z r. ub. wykazuje nietylko **poprawę** ale i znaczny wzrost ogólnych obrotów W ciągu bowiem całego r. 1922 przywóz wyniósł 845,6 milj. fr. zł. Ponieważ pierwsza część r. 1922 przed przyłączeniem G. Śląska nie może służyć za podstawę do porównań, podajemy jeszcze dane dotyczące ostatnich 4-ch miesięcy obu lat i odnoszące się do tegoż samego obszaru celnego. W ciągu tych 4-ch miesięcy r 1922 (wrzesień—grudzień) przywóz wynosił 336.5 milj. fr. zł. a wywóz 352,5 milj. fr. zł.: natomiast w r. 1923 w tym samym okresie przywóz wzrósł do 367.5 miljonów fr. zł. a wywóz do 376,3 milj. fr. zł.

O ŚWIETLANEJ STRONIE ŻYCIA.

Nie napróżno mówi się o „promieniejącem szczęściu" o „jasnej radości" o „świetlanej stronie życia".

Pomyślność i radość jest przecież nierozłączna ze światłem i radością, bo dają one zadowolenie z pracy przy biurku i w warsztacie, wytwarzają miły nastrój towarzyski w salonie, pobudzają impuls do zwalczania przeciwności życia itd.

Aby osiągnąć popyt na towary, kupiec winien przedstawiać je w dobrem świetle, w pełnem znaczeniu słowa.

Wszelkiego rodzaju praca gospodarcza może być uskuteczniona technicznie bez zarzutu tylko przy jasnem świetle, nie pomijając również ożywczej działalności światła na usposobienie jej wykonawcy.

Więc nie tylko radość i zadowolenie, lecz także powodzenie i jego następstwa są nierozdzielne z obfitością promiennego światła. Obfitość promiennego światła jest znowu nierozdzielna z żarówką Osram-Nitra.

Ta właśnie cudowna zdobycz naszej techniki świetlnej przedstawia rzeczywiście takie źródło światła, które przez swoje błyszcząco białe, równomierne promieniowanie jest bardzo [illegible] — obfity przyjemny dla oka blask, może przy każdej pracy zastąpić światło dzienne, blask którego subtelnie uwydatnia wszelkie barwy i rzeczywiście wywiera wrażenie światła dziennego.

Intensywna światłość żarówek Osram-Nitra otrzymuje się z bardzo wysokiej temperatury nitki — czego w zwykłej żarówce osiągnąć nie podobna.

Doskonałe wykonanie żarówek Osram-Nitra z żarzącym się w neutralnym gazie, zwiniętym w wąskie spirale drutem, pozwala nam rozwiązać tak ważną kwestję światła niezbędnego dla społecznego i kulturalnego życia.

Wartość franka złotego

według ustalenia ministerstwa skarbu

dnia 3 marca	*dnia 4 marca*
1.800.000 mkp.	**1.800.000 mkp.**

Giełda pieniężna.

Warszawa, dnia 3 3.

10-ta godzina przedpołudniem.

Dolary Stanów Zjedn	9 200	9 230
Floreny holenderskie	3.430	
Franki belgijskie	333	
Franki francuskie	382	
Franki szwajcarskie	1.590	
Funty angielskie	39.525	
Korony austryjackie	129	
Korony czeskie	260	
Liry włoskie	395	
Korony norwejskie		
Korony duńskie		
Korony szwedzkie		
Dolary kanadyjskie		
Pożyczka złota		
Bon złoty		
Miljonówka		
Pożyczka dolarowa		

Gdańsk, dnia 3 3.

Dolar	5,81
Marka polska	0,63
Przekazy na Warszawę	0,62

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko

Na mocy zezwolenia Ministerstwa Skarbu 8203

otwieramy rachunki bieżące w dewizach i walutach obcych.

Wpłaty i wypłaty oraz obliczenia procentów dokonuje się w efektywnych walutach bez badania źródła pochodzenia.

Załatwiamy wszelkiego rodzaju transakcje bankowe.

Przyjmujemy subskrypcje na akcje Banku Polskiego.

Bank M. Stadthagen Tow. Akc. Bydgoszcz.

Dla pp. handlarzy żelaza i hurtowników!

Najtańsze biuro zakupu!

Dostarczamy z naszych składnic w Kolonji, Gdańsku, Bydgoszczy oraz wprost z fabryki **kompletne garnitury portier do okien** pierwszorzędnego wykonania: mosiężne, żłobione i mosiądzem galwanizowane. **Artykuły stalowe z Solingen, alpaka, pierwszorzędne narzędzia, piły taśmowe, okucia do budowli i mebli, wszelkie towary krótkożelazne i artykuły domowe**

po cenach najtańszych.

Kilian & Co., Sp. z o. p. Bydgoszcz

ul. Marcinkowskiego 11 (8920)

Tylko jeszcze dziś, w poniedziałek

Gniazdo miłości

II. serja p. t. „Tragedja ojca"

APOLLO

Od wtorku tylko 2 dni!

Tajemnica Zamku Sandomierskiego

Wspaniały dramat osnuty na tle prawdziwych zdarzeń. Autentyczne zdjęcia klasztoru Sandomierskiego. 8217

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.
Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski Damazy Bamkowski w Grudziądzu.

OBWIESZCZENIE.

Osobom zamierzającym wyjechać do Francji względnie Belgji w celach zarobkowych daje się do wiadomości, że takowi winni się zgłaszać w celach informacyjnych w Państwowym Urzędzie Pośrednictwa Pracy wzgl. w Magistracie Ratusz I. pokój nr. 22 w godzinach urzędowych. [8218

Grudziądz, dnia 1 marca 1924 r.

Prezydent miasta.
(—) Włodek

Jutro dnia 4-go bm. od godziny 6-tej wieczorem ostatni

Wieczór Karnawałowy

w Bazarze

na którą zaprasza **Gospodarz.**

„Trocadero", Długa 16

We wtorek, dnia 4 marca rb.

Wielki Bal Karnawałowy

Maski chętnie widziane.

O liczny udział uprasza [9410

Gospodarz.

Biała Oberża za Wisłą

We wtorek dnia 4 marca br. **ostatni**

Wielki Bal Maskowy

O liczny udział uprasza
8219] **Sałczyński**, gospodarz.

Hotel Karolewicza

Toruńska 28/30 Toruńska 28/30

zaprasza na poniedziałek dnia 3-go marca br. na **polską kiełbasę z kapustą i flaki**

Ekspedjent (ka) Dekorator (ka)

ta sia, a długoletnią praktyką, [8182

Kasjerka oraz panienka do pakowania

obeznana dokładnie z pracą piśmienną, zechcą się zgłosić wraz z podaniem świadectw.

Szmechel i Rozner, Grudziądz
Wybickiego 2/4.

Poszukuje się od zaraz 2 pokojowego

mieszkania

Zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod A. Z.

8210

FABRYKA

położona przy ważnym węźle kolejowym na Pomorzu, z wielkim dużym domem mieszkalnym, dużym ogrodem, z amą i stajniami, nadająca się na urządzenie każdego rodzaju przetwórstwa i atych mast korzystnie do nabycia.

Tylko poważni reflektanci, posiadający kapitału 6 7 tys. gcy dol., zechcą się zgł. pod nr 53.150 do biura ogłoszeń:

„PAR" Poznań, Fr. Ratajczaka 9.

Polski Bank Kredytowy

Filia w Bydgoszczy

ulica Dworcowa nr. 88

przyjmuje

zapisy i wpłaty na akcje

Banku Polskiego

sprzedaje **Obligacje Kolejowe**

przyjmuje wkłady i udziela

kredyty złotowe

otwiera **rachunki** i udziela

kredytu w zagranicznych walutach

oraz załatwia **wszelkie transakcje bankowe.**

Jedna z najpoważniejszych hurtowni win ma korzystne do oddania

ca. 5000 butelek

win bordoskich i burgundzkich

z roczników 1904 1906, 1909, 1916.

Łaskawe zgłoszenia pod „Bordeaux" do **Tow. Akc. „REKLAMA POLSKA" Poznań**, Aleje Marcinkowskiego 6. [8211

ORZEŁ

wyświetla od poniedziałku dnia 2. 3 do środy dnia 5 marca

nadzwyczaj senzacyjny obraz cyrkowy

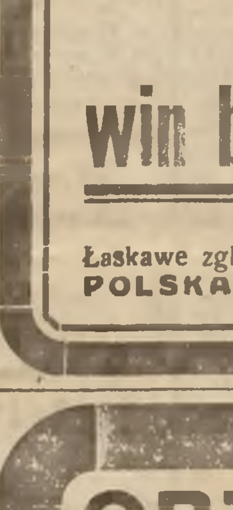
Noc bez jutra

Dramat w 7 aktach — W głównych rolach

Mierendorf, Reinhold Szyncel i inni

Varjete! Najlepsze numera akrobatyczne parterowe 2 akty (razem 6 osób) 8216

Kupuję

i płacę najwyższe ceny za:

Brylanty, stare złoto i srebro

platynę, zegarki, łańcuszki, monety stare pierścionki, sztyfciki palnikowe, kontakty, biżuterję i double

Stare szczęki i zęby pojedyncze po bardzo wysokich cenach

B. Papier, Grudziądz, Sienkiewicza 2

Szmaty

czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska.

Sprzedaże

Prawie nowy

MAGIEL

fabr. Zobela tanio do sprzedania. Zgłoszenia Kalkowska Morsk, pow. Świecie n. Wisłą.

Sprzedam szafę do ubrań, bieliźniarkę z łóżka dobrze utrzymane, 1 płaszcz damski, 2 męskie Tarpno, przy Nowowiejskiej 2 prt. [9373

Sprzedam dobrze utrzymaną jasną, dębową

sypialkę

Chełmińska 26, III p. prawo od kolei. [9408

Ubranie

nowe, na średnią osobę tanio na sprzedaż Wybickiego 1, II piętro.

Maszynę do sieczki stare podkowy sprzedaje Block, Polskie Węgrowo.

Biurko

do sprzedania Schwarz, ul. Kościuszki 14. Oglądać od 11—1.

Pies (wilk) (rok stary) tanio do sprzedania Kosserowa 4, II piętro na lewo. [9415

Do dostawy w marcu w partjach wagon. 8127] **kupujemy**

kartofle jadalne i rychliki

(Kaiserkrone, Industrie, Róże, Alma, Bila, Up to date, Blaue Nieren) za natychm. zapłatą na podstawie trwałej waluty i prosimy o oferty

Wróblewski i Ska
ziemiopłody - Bydgoszcz
ul. Sniadeckich 52a Telefon 71 i 73
adr. telegr. „Zboże".

Elektr. automat

240X180 b urko, maszynę do szycia i kompl. sypialkę tęb. **sprzeda tanio** Dom Komisowo-Handlowy ul. Toruńska 21. [9416

Kupno

Kupię natychmiast kompl lub niekompletne

urządzenie do kina

Łask zglosz. do Głosu Pomorsk. pod nr. 9397.

Dzierżawy

Poszukuję dzierżawy małego

składu

przy ruchliwej ulicy. Zgł. z podan. warunków do Głosu Pomorskiego pod nr. 9388.

Posady

Egzaminowany mistrz piekarski

poszukuje z powodu zmiany stosunków odpowiedniej posady, najchętniej jako kierownik większej piekarni. **Oparka, Przechowo, 8212** poczt. św ecki.

Dom. MIANOWO poczta Raszyn pow. Grudziądz. poszukuje od 1 kwietnia

szwajcara

z 2 zaciężnikami i własną krową. [8209

Ekspedjentki la

do mel tilii na ul. Chełmińską poszukuje od zaraz [9403

Wł. Skopiński, ul. Groblowa 3.

Starsza osoba do dzieci potrzebna zaraz za dozorem utrzymaniem i dobrą zapłatą. Zgłoszenia **Lang. Kunterstyn** dwór I piętro. 9500

Mieszkania

Poszukuję

mieszkanie

od 2—4 pokoi z kuchnią. Może być z meblami. Warunki według ugody. Oferty do Głosu Pom. pod nr. 9411.

Poszukuję

pokoju umebl.

z kawą

Łaskawe zgł. do Głosu Pom. pod nr. 9394.

Dwa frontowe **pokoje** w centrum, nadające się na biuro od zaraz do wynajęcia. Zglosz. do Gł. Pom. pod nr 9405

Zguby

Młody wilczek zaginął. Oddać C. Materne Plac 23 Stycznia 12.

Ciemno-szara wilczyca wabiąca się „Bella", zaginęła. Oddawca otrzyma nagrodę. Ostrzega się przed kupnem. **Fabryka mebli Sommerfeldt**, ul. Kościuszki ego nr. 8.

Znaleziono

Przybłąkał się pies (owczarek-wilk) Mon... 4, I. p. Jeżeli w ciągu 3 dni nie będzie odebrany, **uważam za** własność. [9401

Różne

Poszukuję mleczarni, któraby mogła dostarcz.

dobry ser

A. Brzeski, Kartuzy.

Poszukuję

pożycz i

długoterminowej. Płacę za 10 0 - 1 000 000 kp. Oferty do Głosu Pomorskiego pod nr. 9398

Sztandary

dla stowarzyszeń organizacji pułków itd. ... 8152

Fabryka Sztandarów Jul. Zimnisz. Poznań, ul. Podgórna 14, II piętro, wejście ... Świętokrzyskiego. Na żądanie przesyła się kosztorys.

Rower męski zamienię na damski ze ... dopłatą [8181 Jan ... ul. 3 Maja 5/5 piętro.

Stemple-Druki
Wł. Kulerski
Grudziądz, ... Księgarnia
Materiały piśmienne

Reperacje broni wszelk. rodzaju oraz

wypychania ptaków wykonuje sumiennie i fachowo **St. Cząpczyk** Grudziądz zakład puszkarski ...